

Получена: 15.09.2017 г.

Приета: 22.11.2017 г.

АРХИТЕКТУРА НА ДИПЛОМАЦИЯТА. БАЛАНС МЕЖДУ СИГУРНОСТ, ДИЗАЙН И ОТКРИТОСТ

Б. Козлев¹

Ключови думи: архитектура, дипломация, дипломатически представителства, сигурност, откритост

РЕЗЮМЕ

Повечето посолства са заобиколени от високи стени и охранявани от тежко въоръжени войници. Те са далеч от представата за открити и уютни пространства.

Дипломатическите представителства имат трудната задача да представляват две диаметрално противоположни понятия: сигурност и откритост. Балансът между тях е задачата, която архитектите са длъжни да решат при проектиране на сгради на дипломацията.

След подробно анализиране на проблема се утвърждава един принцип – добрите мерки за сигурност се виждат веднага, отличните въобще не се забелязват.

В крайна сметка това как ще се възприеме една сграда на дипломатическо представителство от обществото, зависи от посланията, които същата сграда внушава с архитектурния си образ.

1. Сигурност и дизайн

Напрежението в международните отношения в последните 20 години, както и новите геополитически условия, са повод за обсъждането в архитектурните среди на сградите на дипломатическите представителства. По-точно: решаването на проблема за обезпечаване на нормална дипломатическа работа и адекватна защита. Това напомня на моменти от началото на 1990 година, когато се дава задача на млади малтийски студенти

¹ Бисер Козлев, ас. д-р арх., кат. „Обществени сгради”, УАСГ, бул. „Хр. Смирненски“ № 1, 1046 София, e-mail: bkozlev@gmail.com

по архитектура да проектират идеалното посолство за общоевропейски архитектурен конкурс. Те дефинирали дипломацията като професия, която изгражда мостове между народите чрез контраинтуитивно участие и диалог.

Повечето посолства са заобиколени от високи стени и охранявани от тежко въоръжени войници. Те са далеч от представата за открити и уютни пространства. Архитектурата на посолството символизира във физическа форма напрежението във функцията на дипломацията, както и напрежението в световната политика.

От началото на 1990 г., особено след септември 2011 г., положението се влошава. Днес посолствата са крепости. Стените около тях са по-високи, макар и не достатъчно високи, за да ги предпазят от нападение. Както се казва – може да се изгради 5-метрова ограда, но има такова нещо като 6-метрова стълба.

Фиг. 1. Нападение над Американско посолство

Дипломатите са притеснени от идеята за „посолството като крепост“, което прави работата на ангажираните с местните хора много по-трудна. С политиката на диверсификация дипломатите не могат свободно да поддържат връзки с офисите на местното самоуправление. От друга страна те трябва да общуват с хората във всички сфери на живота, включително и журналисти, бизнесмени и университетски преподаватели.

Изправени пред парадокса за поддържане на сигурността, някои страни използват интензивно електронната дипломация (eDiplomacy). Това, което не може да се направи на местните улици, барове и базари, поради рисковете за сигурността, дипломатите се опитват да направят с помощта на Facebook, Twitter и блогове. Проблемът е, че в общества като Либия и страните от близкия изток например, социалните контакти на чай и кафе решават повече въпроси от постове в Facebook или Twitter.

Физическите посолства ще останат важни в ерата на интернет. Архитектите, които проектират дипломатически представителства, са изправени пред предизвикателството да се осигури комуникативната функция на дипломацията, докато съществува факторът необходимост от подсибяване на сградата срещу потенциални атаки.

According to architectural historian and embassy expert Jane Loeffler, in “The Identity Crisis of the American Embassy”, published in the June 2000 in *Foreign Service Journal*:

“Security is about more than building stronger or more formidable buildings – it is about providing decent workplaces and residences for diplomats as part of an overall commitment to America’s overseas presence.” След атентата на щаба на морската пехота на САЩ в Бейрут – 23 октомври 1983 г., правителството на САЩ приема строги правила за осигуряване на взривоустойчив дизайн на сградите, ползващи се от американци извън пределите на страната, известни като стандартите „Инман“, кръстени на адмирал Боби Рей Инман, написал доклад през 1985 г., в който призовава за промени в дизайна и избора на площадка на такъв тип сгради. Тези правила включват следните критерии:

- 100-метровата полоса от улицата или неконтролирани райони.
- Имоти с площ от 15 акра или повече.
- Места, недалеч от центъра на града.
- Намалено използване на стъкло, до 15 процента от площта на стените.

Архитектурата на обществените сгради, към които принадлежат и сградите на дипломатическите представителства, отразява демократичните идеали на едно свободно общество, което американците ценят особено. За съжаление, намирането на баланс между сигурност и откритост остава продължаващото предизвикателство за проектиране на сгради на дипломацията и за много други обществени сгради, обществени места, както и емблематичните структури по целия свят.

При анализа на текущото състояние на сградите на дипломатическите представителства на САЩ се установява, че повече от 85 процента от дипломатическите съоръжения не отговарят на стандартите за сигурност и са уязвими за терористични атаки.

Използвайки стандартите „Инман“ като основа, правителството на САЩ, чрез закон от 1999 г., въвежда пет основни критерия за сигурност, касаещи взривоустойчиво проектиране и строителство на сгради на дипломатическите представителства:

1. 100-метрова контролирана зона около сградите.
2. Високи стени и огради по периметъра на имота.
3. Anti-RAM бариери за предотвратяване на нарушаването на периметъра на съоръжението от превозни средства.
4. Взривоустойчиви строителни техники и материали като армиран бетон и стомана и взривоустойчиви прозорци.
5. Контролиран достъп на пешеходци и превозни средства в периметъра на съоръжението.

Тези пет основни критерия, макар че се отнасят за САЩ, са възприети от много други държави, които са отчели нуждата от засилване на сигурността. Предприемат се мерки за допълнително укрепване на сигурността с подходящи съоръжения, както се налагат и някои нови правила при контрола на достъпа при провеждане на различни дипломатически мероприятия. Появяват се, къде открито – къде скрито, метал-детекторни рамки, променят се правилата при приемане на пощенски пратки и писма и т.н.

Всички тези мерки водят след себе си промени в архитектурния образ на сградите на дипломатическите представителства, които в по-голямата си част не се одобряват от архитектурната колегия.

Някои посолства са настанени в тържествени исторически сгради, разположени в сърцето на града, в ценни недвижими имоти. Те са закупени, възстановени и демонстрират ангажимента на изпращащата страна към живота в тези градове. Превръщането на

такива имоти в крепости изпраща съобщение, независимо дали е преднамерено или не, за това как изпращащата страна гледа на страната-домакин. Строителството на крепости в центъра на чужди градове, създава неудобство на жителите, защото те представляват основни мишени на терористични нападения в оживените градски райони.

От друга страна разполагането на сградите на дипломатическите представителства в покрайнините на града в просторни имоти, осигуряващи по-добър контрол на достъпа, води до проблеми с основната функция на тези сгради, а именно да създават подходяща архитектурна среда за дейността на дипломатите.

Решаването на тази дилема е въпрос, който стои пред много проектантите, занимаващи се с проблемите на архитектурата на дипломацията.

Фиг. 2. Anti-RAM бариери за предотвратяване нарушаването на периметъра на съоръжението от превозни средства

2. Прозрачност

В крайна сметка, след подробно анализиране на проблема се утвърждава един принцип – добрите мерки за сигурност се виждат веднага, отличните въобще не се забелязват.

Прозрачна сигурност, невидима за очите на обществеността, е един от начините за решаване на дилемата за осигуряване на сигурността в сгради с висока степен на риск, без това да създава проблеми на работещите и посетителите в сградата. Техниките могат да изискват малко повече усилия, за да се постигне успех. Разходите за премии на квалифицирани проектантите сигурно ще бъдат доста високи, но дългосрочните ползи от общия облик на такъв тип сгради ще бъдат от полза, както на изпращащата страна, така и на страната домакин.

Посолството е много повече от една сграда или произведение на архитектурата. То функционира като символично представя отношенията на страните една към друга. – „Да общуваме с ценности и идеали, простиращи се далеч отвъд всеки един момент във времето“. Сградите на дипломатическите представителства имат трудната задача да представляват две диаметрално противоположни понятия: сигурност и откритост. Първото обикновено побеждава последното заради по-голямото значение, което е най-вероятно, защото когато мислим за чуждестранните посолства, извикваме образи на величествени монолитни сгради, заобиколени с високи огради и заплашителна охрана, казва Таня Браун, кореспондент на общественото радио на САЩ.

Фиг. 3. Новото посолство на САЩ в Лондон <http://www.kieran timberlake.com>

Архитектурата на посолствата в последно време е заседнала по предсказуем начин в схватка между желанието да изразят откритост и в „манията“ за сигурност, продиктувана от рисковете в епохата на тероризма.

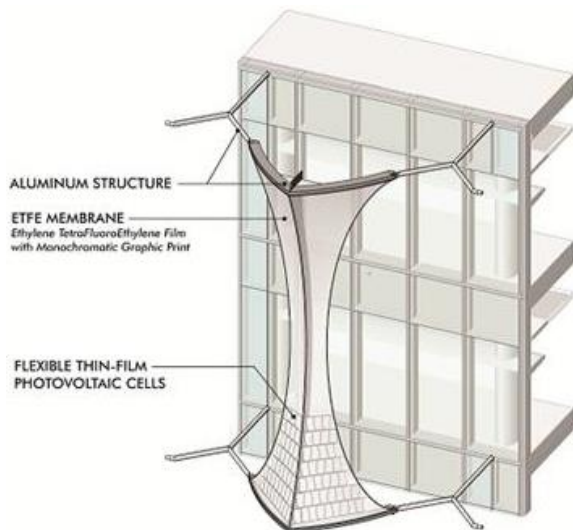
Дизайнът на новото посолството на САЩ в Лондон намира нов начин да се промъкне покрай това разделяне и да вкара архитектурата на дипломацията в нова територия.

Дали новото посолство изглежда отворено за града около него може да бъде въпрос на гледна точка. За лондончани, които са свикнали с достъпността на сградата на арх. Сааринен, (старото посолство на САЩ на площад Гросвенор), и които могат дори да си спомнят как е било възможно човек да се разхожда почти без усилие във вътрешността, новото съоръжение може да изглежда прекалено закалено срещу атака. Но в сравнение с последните американски посолства в други градове – в Пекин и Багдад, тук се прави забележимо усилие сградата да не обърне гръб на градския живот.

Проектирана от фирмата „Kieran Timberlake Architects“, предложената сграда се опитва да покаже, че американското посолство трябва да направи повече от това просто да символизира прозрачността, която твърде често означава съоръжение, увито в стъкло, но скрито дълбоко в изолиран крайградски пейзаж. Вместо това, проектът на сградата на

дипломатическото представителство се стреми към по-различен и по-широк набор от ценности, преди всичко с новости в екологията и добросъседство със стегнатите градски структури. Като мото на проекта архитектите са избрали въпроса:

„Как можем да изградим едно посолство, което отразява основните ценности на демокрацията, прозрачност, откритост и равенство – и в същото време е достатъчно сигурно, гостоприемно, и устойчиво във времето?“

Фиг. 4. Новото посолство на САЩ в Лондон. Изглед и фрагмент от фасадата.
<http://www.kierantimberlake.com>

По отношение на въпросите за сигурността архитектите разработват концепция, която заменя високите огради с елементи от парковата архитектура. В чест на традициите на английската ландшафтна архитектура около сградата на посолството е организиран парк с езерце и тревни тераси, които осигуряват контролирания достъп до сградата. Сигурността е постигната без да се натрапва, няма ги тежките защитни съоръжения, с които сградите приличат на „военни укрепления на фронтната линия“.

Простата кубична форма на посолството е обвита от три страни в интересни по форма структури от ETFE – достатъчно гъвкав прозрачен полимер, използван от външ-

ната страна на плувния басейн *Water Cube* на Олимпийските игри в Пекин през 2008 г. Освен че по този начин сградата се предпазва от прегряване, вградените гъвкави слънчеви панели осигуряват достатъчно много енергия. Заедно с покривните слънчеви панели, които крият механично оборудване, сградата създава повече енергия, отколкото използва.

В крайна сметка това как ще се възприеме една сграда на дипломатическо представителство от обществото, зависи от посланията, които същата сграда внушава с архитектурния си образ.

Без риск от грешки, спокойно може да се каже, че архитектурата на сградите на дипломатическите представителства подпомага дейността на дипломатите, като предлага функционално и формално осмислена специфична среда, без която бихме говорили за добре функциониращи, но конвенционални офис сгради.

ЛИТЕРАТУРА

1. *Loeffler, Jane C.* The Architecture of Diplomacy: Building America's Embassies, Princeton Architectural Press, 1998.

2. *Loeffler, Jane C.* The Identity Crisis of the American Embassy. Foreign Service Journal, June 2000, American Foreign Service Association.

3. *Jovan Kurbalija.* <https://www.diplomacy.edu/blog/embassy-buildings-fortresses-or-bazaars>, 16.09.2012.

4. *Barbara A. Nadel.* <http://www.buildings.com/article-details/articleid/5784/title/global-diplomacy-and-design-security-at-u-s-embassies>, 03.01.2008.

ARCHITECTURE OF DIPLOMACY – BALANCING SECURITY, DESIGN AND OPENNESS

B. Kozlev¹

Keywords: architecture, diplomacy, embassies' buildings, security, openness

ABSTRACT

Most embassies are surrounded by high walls and guarded by heavily armed soldiers. They are far from the idea of open and cozy spaces.

Diplomatic missions have the difficult task of representing two diametrically opposed concepts: security and openness. The balance between them is the task that architects are required to solve when designing buildings of diplomacy.

After a detailed analysis of the problem, one principle is established: good security measures are immediately visible, and excellent ones are not noticed at all.

Ultimately, how a building of a diplomatic representation will be accepted by society depends on the messages that the same building implies with its architectural image.

¹ Biser Kozlev, Assist. Prof. Dr. Arch., Dept. "Public Buildings", UACEG, 1 H. Smirnenki Blvd., Sofia 1046, e-mail: bkozlev@gmail.com